

afgiftekantoor
2200 Herentals 1
P 409301
Wettelijk Depot B.D.54.073

België - Belgique
PB
2200 Herentals 1
BC 9428

maandelijks clubtijdschrift

126

Juli 2015

verantwoordelijke uitgever
Postbus 105 – 2200 Herentals

Numismatica Herentals EGMP
redactie : Rudy Dillen

Bestuur

Rudy Dillen	voorzitter - secretaris - redacteur 0471-329179	rudy.dillen@telenet.be
Ingrid Verboven	penningmeester - schatbewaarder 0476-892420	ingrid.verboven3@telenet.be
Koen De Pooter	veilingmeester - standhouders 0473-556266	koen.de.pooter@telenet.be
Frank Lippens	webmaster - archivaris - PDF-tijdschrift 0475-552400	frank.lippens1@skynet.be
Herwig Helsen	bibliothecaris 0479-208820	herwig.helsen1@telenet.be
Jos Flamand	public relations 014-213035	rutten.flamand@telenet.be

adres	Numismatica – Postbus 105 – 2200 Herentals	
rekeningnummer	BE43 0014 2061 3601 GEBABEBB	
lidgeld-2015	14 €	lidmaatschap Numismatica Herentals EGMP (20 € voor leden in het buitenland)
	10 €	lokaal lidmaatschap Numismatica Herentals enkel voor leden van andere EGMP-afdelingen (12 € voor leden in het buitenland)
	1 €	éénmalig daglidmaatschap voor nieuwe bezoekers
gratis toegang	voor -16 jaar, vergezeld van een volwassen lid	
aangesloten bij	E.G.M.P. - Koninklijke Vereniging Herentalse Cultuurraad	
website	www.numismatica-herentals.be	

maandelijks clubactiviteit op de 2e zondag van de maand, 8.30–12 u
Parochiezaal St-Antonius - Kapucijnenstraat 7, 2200 Herentals

zondag 12 juli 2015 9 aug - 13 sep - 11 okt - 8 nov - 13 dec (beurs!)

cover: in het vorige tijdschrift maakten we er reeds gewag van, deze maand presenteren we u het volledig verslag van de Romeinse muntschat van Herent, u gebracht door Bart Lauwers van de Archeologische Dienst Waasland: 99 antoniniani uit de periode 238-260, van Gordianus III tot Valerianus I, tezamen gevonden in een lederen buidel.

Artikels mogen overgenomen worden mits de gepaste verwijzing.
De auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdrage.

Tentoonstelling

CLUBNIEUWS

N.a.v. zijn pas verschenen boek 'Dendermonde, noodgeld en rantsoeneringsbonnen WOI', werd Johan Laureys (bestuurslid N.K. Dendermonde EGMP) bereid gevonden om een deel van zijn verzameling tentoon te leggen op onze maandelijkse clubactiviteit. Een infobundeltje ligt weer klaar!

Tuinterras Op uw verzoek gaan we voortaan, bij goed weer, het tuinterras meermaals opstellen. Een bordje aan de toeg geeft aan of het terras effectief staat opgesteld. Er zal evenwel geen bediening zijn, gelieve uw drankjes dus zelf mee te nemen. Zo creëren we een aangename zitruimte waar u bij een pint/koffie wat kunt bijpraten.

Marc Vercammen kroonde zich op het afgelopen ledenfeest tot clubkampioen-2015 in het tapschieten en kreeg van Rudy (winnaar-2014) de zilveren penning en de wissel-Award overhandigd.

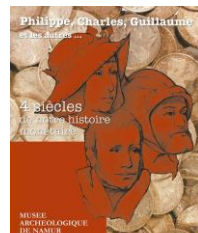
Tentoonstelling 4 eeuwen monetaire geschiedenis

Philippe, Charles, Guillaume ... et les autres ...

Archeologisch Museum, Rue du Pont, 5000 Namen
tot 30 september 2015, di - zo 10-17u, inkom gratis

www.ville.namur.be

www.lasan.be

Eindactiviteiten

zondag 12 juli 2015

11.15u **Trekking van de jeugdtombola** gratis lootje voor -16 jaar
munt + bankbiljet + boek voor elke aanwezige jongere

11.20u **Aanwezigheidstombola** gratis voor alle aangesloten leden

- * zilveren penning Apollo 11 - First Man on the Moon 1969
- zilveren 50 escudo, 500j Sao Tomé & Principe - Portugal 1970
- * zilveren 10 mark, Kaiser Fr. Barbarossa - Duitsland 1990
- * zilveren 250 frank, koningin Fabiola 70 jaar - België 1998

11.25u **Trekking lootjestombola** 1 € = 1 lootje 5 € = 6 lootjes

- * gouden 20 franc, Leopold II - België 1871
- zilveren 10 gulden, koningin Juliana - Nederland 1973
- zilveren 5 franc, Leopold II - België 1873
- * zilveren 10 franc, type Hercules - Frankrijk 1967
- zilveren dollar, 100j Charlottetown Quebec - Canada 1964
- zilveren 10 markkaa, Xe EK Atletiek Helsinki - Finland 1971
- * zilveren 30 drachme, 100 jaar Dynastie - Griekenland 1963
- zilveren 250 frank, 60 jaar koningin Astrid - België 1995

met telkens een lekkere fles Solatio rouge, Pays d'Oc - Frankrijk 2012

11.30u **Start van de clubveiling**

tijdig biednummer afhalen!

4e Clubfeest onder een prachtig zonnetje!

Na de clubactiviteit van 14 juni ll. trokken zo'n 56 leden met hun aanhang verder door naar De Boskantien voor het 4e clubfeest. De Cava-dames stonden hen op te wachten met het aperitief tot iedereen present was en de aanval op de BBQ kon worden ingezet.

Het 4e ledenfeest mocht rekenen op de best mogelijke omstandigheden om een barbecue te laten doorgaan: lekker eten en drinken, 'n stralend zonnetje, een buitengewone geslaagde muzikale act en tevreden mensen ... wat wil een mens nog meer ... !? Alle deelnemers waren na afloop unaniem: een geslaagd clubfeest waar Hakke-zonder-Wakke (uit Diest) met zijn onderhoudende muzikale tussendoortjes aan tafel, een groot aandeel in had. En dan was er natuurlijk nog het jaarlijkse clubkampioenschap *tapschieten*: 4 schiftingsrondes waren nodig om het kaf van het koren te scheiden en de finaleronde een aanvang kon nemen.

Volgende leden staan klaar om de finaleronde aan te vangen, zij gaan onder mekaar uitmaken wie er **clubkampioen tapschieten-2015** wordt: (vlnr) Jozef Van Ham (Wuustwezel), Paul Jacobs (Grobbendonk), Nicole Vanherck (Retie), Frans Van Gestel (Herenthout), Freddy Vermeulen (Hallaar), Marc Vercammen (Herentals), Piet Vanmarsenille (Schaffen) en Fons Van Baelen (Haasrode). Met dank aan onze *regulator* Walter Mertens om dit alles in goede banen te hebben gehouden! **Marc Vercammen** won uiteindelijk het pleit en mag een jaar lang de begeerde Award koesteren.

Oplossing muntenpuzzel

200 shilling 1995 FAO Oeganda

Afgelopen clubactiviteit namen 33 leden deel aan onze Oeganda-puzzel. Allen hadden het sleutelwoord correct ingevuld: **LIVINGSTONE**. Voor de schiftingsvraag moest deze keer het gewicht geraden worden van het Cultuurprijs-beeldje dat op de bestuurstafel stond te pronken: **1,411 kg**. **Alex Van Roy** (Laakdal) had het te zoeken woord correct ingevuld en benaderde op 36g na het te raden gewicht. Hij mocht uit handen van puzzelbedenker Leopold Verbist de zilveren prijsmunt en de fles wijn in ontvangst nemen. **Met dank aan alle deelnemers, proficiat Alex!**

dit waren de vragen

dit zijn de antwoorden

1. Welke vis wordt afgebeeld op de voorzijde? **nijlbaars**
2. Hoe groot kan deze vis worden? **1,8 m**
3. Onder welke naam wordt deze vis verkocht in België? **victoriabaars**
4. In welk meer veroorzaakte deze vis een ecologisch catastrofe? **Victoriameer**
5. Welke documentaire deed hierover nogal wat stof opwaaien? **Darwin's Nightmare**
6. Waar werd deze munt geslagen? **Rome**
7. Welk is de hoofdstad van Oeganda vandaag? **Kampala**
8. Van welk land was Oeganda vroeger een kolonie? **Groot-Brittannië**
9. Wie was de wrede dictator die Oeganda kende? **Idi Amin**
10. Welke 2 ontdekkingsreizigers vonden de bronnen van de Nijl?
Richard Burton en John Hanning Speke
11. Aan welk groot meer grenst Oeganda in het westen? **Albertmeer**

Oeganda, 200 shilling 1995, FAO

Vz: Nijlbaars (*Lates niloticus*); bovenaan: FOOD FOR ALL; onderaan het FAO-logo met de jaartallen 1945-1995; links getekend: MOURI

Kz: Wapen van Uganda; rondom: BANK OF UGANDA 200 SHILLINGS; links en rechts: 19 95

Aluminiumbrons, Ø 27 mm, 7,6 g, 20.000 ex. geslagen te Rome, graveur van de vz: Roberto Mauri (°1949 Rome)

Oeganda

De republiek Oeganda is een land op de evenaar in Oost-Afrika met hoofdstad Kampala. Het grenst aan het Victoriameer in het zuiden en het Albertmeer en Edwardmeer in het westen. Het heeft een oppervlakte van 241.000 km² en 36.000.000 inwoners. Het heeft heel veel wildparken waar o.a. gorilla's leven en er is heel wat safaritoerisme.

Op de Conferentie van Berlijn (1884-85) werden Kenya en Oeganda toegewezen aan Groot-Brittannië maar die liet het initieel beheren door de Imperial British East Africa Company, een privébedrijf. Dat ging bankroet en de Britse regering nam het over in 1894 en verklaarde een protectoraat over het gebied dat dan East Africa ging heten. In 1962 werden Kenya en Oeganda onafhankelijk als republieken maar bleven wel binnen het Britse Gemenebest.

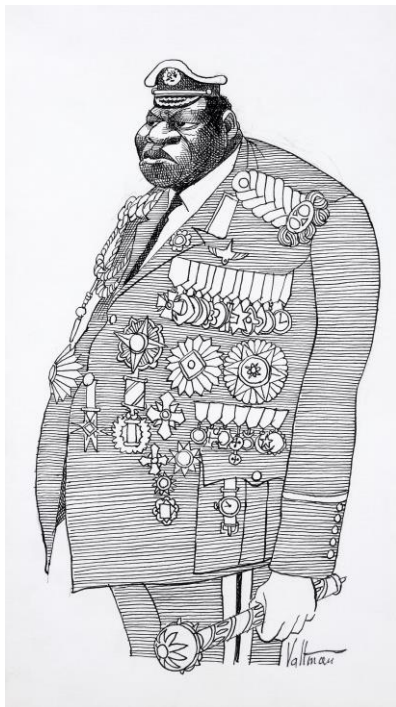
Idi Amin

Idi Amin Dada Oumee (±1925-2003) was in zijn jonge jaren (1951-60) bokskampioen van Oeganda en Brits Oost-Afrika in de zwaargewicht-klasse. Tijdens een buitenlandse reis van president Milton Obote deed hij, ondertussen generaal, een staatsgreep op 25 januari 1971, waarna hij in het hele land een dictatoriaal regime vestigde. De militaire leiders die zijn staatsgreep niet steunden werden onmiddellijk geëxecuteerd.

In 1972 verjoeg hij de welvarende Oegandese Indiase gemeenschap, circa 40.000 mensen; hij beweerde daartoe opgeroepen te zijn door God. Indiase inwoners die weigerden te vertrekken werden uitgemoord.

In 1976 ondersteunde Idi Amin een terroristische actie van Palestijnse en Duitse vliegtuigkapers door hen toe te staan een gekaapt toestel van Air France en zijn passagiers onder te brengen op het internationale vliegveld van Entebbe en van daaruit eisen te stellen aan Israël. Een bliksemactie van het Israëlische leger op 4 juli 1976 maakte een eind aan de gijzeling, waarbij alle kapers, tientallen Oegandese militairen en ook enkele gijzelaars gedood werden.

In 1978 vielen Amins troepen Tanzania binnen. In 1979 lukte het Tanzania, met behulp van Oegandese guerrillastrijders, Idi Amin te verjagen. De vroegere president van Oeganda Milton Obote kwam weer aan de macht. Idi Amin vluchtte naar Libië. Eind jaren '80 verhuisde hij naar Saoedi-Arabië, waar hij met zijn vier vrouwen van een Saoedisch staatspensioen leefde. Hij overleed er in 2003.

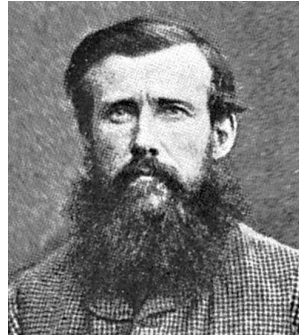
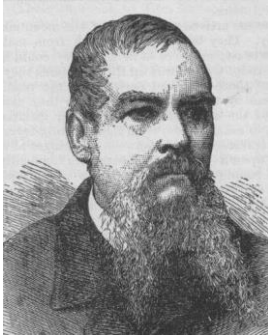
*Karikatuur van Idi Amin
door Edmund S. Valtman*

In de loop der jaren gaf Idi Amin zichzelf imposante titels variërend van 'president voor het leven' tot 'koning van Schotland'. Zijn leven werd meermaals verfilmd. In 1981 verscheen de Britse film *Rise and Fall of Idi Amin* en in 2007 de Britse film *The Last King of Scotland*.

Richard Francis Burton en John Hanning Speke op zoek naar de bron van de Nijl

Richard Burton (1821-1890) en John Speke (1827-1864) waren Britse ontdekkingsreizigers die op zoek gingen naar de bron van de Nijl. De Nijl loopt in Soedan door reusachtige moerassen en hem stroomopwaarts volgen om te zien waar hij ontspringt is dus geen optie. Beide mannen reisden in 1856 via Zanzibar naar Oost-Afrika en ontdekten eerst het Tanganyika-meer. Burton was te ziek om verder te reizen en dus ging Speke alleen verder en ontdekte het Victoriameer. Hij keerde eerder dan Burton terug naar Engeland waar hij verklaarde dat het Victoriameer de bron van de Nijl was. Er ontstond een meningsverschil met Burton die meende dat het Tanganyikameer de bron van de Nijl was. Ook David Livingstone was op zoek naar de bron van de Nijl en die meende dat de

Lualaba in zuidelijk Congo de bron van de Nijl was. Uiteindelijk was het Henry Morton Stanley die de knoop doorhakte in 1874-77. Hij voer het Victoriameer rond en zag dat er in het noorden een grote rivier uit het meer stroomde: de Nijl. Hij voer ook het Tanganyikameer rond en stelde vast dat dit afwaterde naar de Lualaba. Hij voer ook de Lualaba af tot aan de zee en stelde vast dat dit de Congostroom was. Hiermee was het probleem opgelost.

Richard Francis Burton en John Hanning Speke

Darwin's Nightmare

De nijlbaars (*Lates niloticus*) is een roofvis uit de familie van de reuzenbaarzen en kan tot 1,8 m groot worden. Hij voedt zich met andere vissen, kreeftachtigen en insecten. Hij kwam oorspronkelijk voor in het Tsjaadmeer, de Congo, de Nijl, de Sénégál, de Volta, en andere rivierbekkens.

In 1954 werd hij uitgezet in het Victoriameer met de bedoeling hem te gebruiken voor de commerciële visserij. Maar die introductie had een ecologische catastrofe tot gevolg: vele honderden plaatselijke soorten zijn nu uitgestorven in het meer. Tegenwoordig wordt de nijlbaars enorm bevestigd en grote visbedrijven exporteren hem naar Europa. In België wordt hij verkocht als victoriabaars, verwijzend naar zijn herkomst, maar dat is een verkeerde benaming want hij kwam daar oorspronkelijk niet voor.

In 2004 maakte de Oostenrijkse documentairemaker Hubert Sauper een

documentaire hierover en noemde die *Darwin's Nightmare*, die nogal wat stof deed opwaaien. De documentaire toonde ook aan dat de vliegtuigen die de vis naar Europa transporteren Russische vliegtuigen zijn en dat in de omgekeerde richting de vracht veelal uit wapens bestaat die de vele conflictgebieden in Afrika bevoorraden.

FAO-munten

Over FAO-munten zie het artikel *5 shilingi 1980 FAO, Tanzania* in een van de vorige clubtijdschriften. In 1995 gaf Oeganda, ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de FAO, twee munten uit: een circulatiemunt van 200 shilling en een zilveren herdenkingsmunt van 5000 shilling. Deze werden gegraveerd door de Italiaanse graveur Roberto Mauri en geslagen door de munt van Rome. Het hoofdkwartier van de FAO is trouwens gevestigd te Rome.

*Oeganda, 5000 shilling 1995, FAO, zilver 0,925, 38,6 mm, 28,28 g,
2.000 ex. geslagen te Rome, graveur van de vz: Roberto Mauri*

Roberto Mauri is ook gekend als de graveur van de Italiaanse 50 eurocent met het standbeeld van Marcus Aurelius op de Piazza del Campidoglio te Rome, dat regelmatig in onze geldbeugels zit.

Bibliografie

Wikipedia, *Oeganda*, <http://nl.wikipedia.org/wiki/Oeganda>

Wikipedia, *Idi Amin*, http://nl.wikipedia.org/wiki/Idi_Amin

Wikipedia; *Richard Francis Burton*,

http://nl.wikipedia.org/wiki/Richard_Francis_Burton

Wikipedia, *John Hanning Speke*,

http://nl.wikipedia.org/wiki/John_Hanning_Speke

Wikipedia, *Nijlbaars*, <http://nl.wikipedia.org/wiki/Nijlbaars>

Wikipedia, *Darwin's Nightmare*,

http://en.wikipedia.org/wiki/Darwin's_Nightmare

Vanaf volgende week kunnen de inwoners van Zimbabwe hun nagenoeg waardeloze nationale munt omruilen tegen buitenlands geld. De koers van de Zimbabwaanse dollar? 35 miljard tegenover één Amerikaanse dollar. Dat is voluit 35.000.000.000.000.000 Zimbabwaanse dollar. De munt wordt al jaren niet meer gebruikt, want de Amerikaanse dollar en de Zuid-Afrikaanse rand zijn praktischere betaalmiddelen dan een koffer vol geld voor een cola. De munt begon in 1997 aan een hyperinflatie en die liep in 2008 op tot 500 miljard procent. De prijzen stegen op zijn hoogtepunt twee keer per dag. Het hoogste bankbiljet dat gedrukt werd, had een waarde van 100 miljard.

De schuldige voor de inflatie op de munt is Robert Mugabe. De Zimbabwaanse president had eind jaren negentig de neiging om de drukpersen overuren te laten draaien. Zo wilde hij de steun van zijn bondgenoten kopen. Vervolgens gingen de drukpersen aan bij iedere economische tegenvaller, waardoor de Zimbabwaanse dollar steeds minder waard werd. Zo werd het nummer uit de jaren negentig ‘[Mo Money Mo Problems](#)’ van rapper The Notorious B.I.G. profetisch voor het land.

Maar de waarde van de munt stijgt nu opmerkelijk genoeg juist in het buitenland. Want veel geldverzamelaars willen het biljet van 100 miljard dollar wel in hun bezit hebben.

De centrale bank van Zimbabwe heeft 20 miljoen Amerikaanse dollar apart gezet om de omwisseloperatie te financieren. Tot september kan de bevolking de oude biljetten omwisselen.

Numismatica Herentals levert de nieuwe EGMP-voorzitter!

Linda Everaert werd onlangs op de A.V. van het EGMP verkozen tot algemeen voorzitter en dit in opvolging van Willy Geets, die niet meer herverkiesbaar was. Net als Willy is Linda lid van Numismatica Herentals, al woont ze in Wilrijk. Maar haar man, Hendrik Van Caelenberghe, vertoefde verschillende jaren in Herentals, waar hij al lid was van de Herentalse afdeling.

Linda komt met haar verkiezing geenszins in een *vreemde omgeving* terecht vermits ze al jaren secretaris was van EGMP. Daardoor heeft ze ook een heldere kijk op de invulling van haar nieuwe functie. "In oorsprong (1950) kende de EGMP effectief een Europese invulling, maar na de splitsing van de Belgische nationale bond in 1982 in een Vlaamse (EGMP) en Waalse (AEN) vleugel was er van buitenlandse deelname geen sprake meer. Via mijn contacten, zowel in Nederland als Duitsland, hoop ik de landsgrenzen toch opnieuw open te breken", stelt ze strijdvaardig.

De nieuwe voorzitter, unaniem gekozen met 53 op 53 stemmen, beseft als geen ander dat zij een typische, verouderende mannenwereld zal moeten leiden. "Daarom ga ik promotie voeren hoog op mijn agenda plaatsen", weet ze nu al. "Wij moeten ook inspelen op vrouwen en jongeren en onze hobby zo aantrekkelijk en eigentijds mogelijk naar buiten brengen. De eerste stap in die richting is al gezet door ons driemaandelijks tijdschrift *De Muntklapper* in kleurendruk uit te geven op kwalitatief papier. Ook aan onze website gaan we werken. Frank Lippens, ook al lid en bestuurslid van Numismatica Herentals, gaat Dirk Ooms in deze functie opvolgen. Dat allemaal met het oog op vernieuwing en promotie in een dynamiek die jong en minder jong moet aanspreken en enthousiasmeren", zo besluit een strijdvaardige en overtuigende Linda Everaert.

J.Flamand

We kijken ook met belangstelling uit naar het werk van Frank Lippens, recent op de A.V. te Aalst aangesteld als de nieuwe EGMP-webmaster. Hij zal in de nabije toekomst de EGMP-site in een nieuw kleedje steken. Neem binnenkort dus een kijkje op www.egmp.be!

BONHEYDEN

NHVC - Plaatselijk komiteit van Bonheiden - Hulp A / C

Een paars (A) en zalmkleurig (C) scheurticket t.w.v. 25c uit een boekje, 99x50mm, periode: januari-maart 1916. Bron: verzameling Jean Maes.

Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit - Onderstand aan behoeftigen en werkloozen - PLAATSELIJK COMITEIT TE BONHEYDEN

Goed voor aankoop van waren ter waarde van **25 cent.** te halen in het magazijn van het plaatselijk Comiteit en bij de handelaars. Deze bon wordt terugbetaald alleen aan de LEVERANCIERS, ten bureele van het Comiteit, des Zaterdag van 2 tot 3 ure 's namiddags, tot den 12ⁿ Maart/ April 1916. Na dien datum wordt hij waardeloos. Den 1ⁿ (*maand*) 1916.

Centraal: een grote rode A / C, links: **Bonheiden**, rechts: een zwarte volgnummer op een rode achtergrond, onder: Tickets Meurice. Brussel. Tel. B 7080. De keerzijde is blanco.

Volgens het werk van J-R De Mey (1980) zijn er 3 reeksen van dergelij-ke biljetten uitgegeven door het Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit:

reeks 1	1 jan - 12 feb 1916	25c + 50c + 1fr	A / C
reeks 2	1 feb - 12 maa 1916	25c + 50c + 1fr	A / C
reeks 3	1 maa - 12 apr 1916	25c + 50c + 1fr	A / C

Samenstelling van het plaatselijke komiteit (R.A-B. A2-2573)

Voorzitter: Victor Scheers (landbouwer, schepen), schatbew.-secretaris: Victor Puttemans (advokaat, schepen), leden: Victor Verhaegen (pastoor), Corneel Goris (onderpastoor), Leopold Van Rillaer (houtkoopman), Frans Hendrickx (landbouwer), Constant De Meyer (landbouwer), Frans Van Santfoort (zonder beroep), Arth. Van den Brande (onderwyzer), Norbert Verstraeten (handelaar, gemeenteraadslid), Emile Bleeckx (veekoopman), Frederik Vets (gemeenteraadslid).

Philip Alphons Gillemot (Rijmenam 1869-1940), drankslijter van beroep, werd in 1912 voorlopig aangesteld als burgemeester. Officieel fungeerde hij als burgemeester tot 1919. Hij woonde als herbergier-landbouwer, met vrouw en kinderen, in Herberg De Kroon op de Putsesteenweg.

Gillemot had zich tijdens de oorlogsjaren echter niet correct gedragen en had o.a. voedingswaren verkocht voor eigen rekening. Hij werd op 17 november 1919 ontheven uit zijn ambt, zoals blijkt uit het uittreksel van het toenmalige Staatsblad:

Burgemeester van Bonheyden - Afzetting

ALBERT, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden,

Gezien artikel 56 der gemeentewet;

Aangezien de heer Gillemot, burgemeester van Bonheyden, na van het bestuur zijner gemeente bij het begin van den oorlog te hebben afgezien, zich nadien met 's vijands toestemming, als alleenheerscher opdrong, zich schier altijd in de plaats van de andere wettig bevoegde gemeente-overheden aanstelde en slechts uitzonderlijk hunne medewerking inriep en dan nog om zijne onwettelijke handelwijzen te dekken of om nieuwe onwettelijkheden te verwekken ;

Aangezien belanghebbende een zoo genaamd gemeentemagazijn opende, hetwelk feitelijk eene private onderneming was en hij aan deze instelling den alleenhandel deed toekomen voor den verkoop van voor de bevolking bestemde suiker en andere waren, zich onregelmatig het niet uitgedeelde teveel toeëigende om het tegen woekerprijs, aan gewetenslooze handeldrijvers te verkopen in stede het voor latere uitdeelingen te bewaren ;

*Aangezien de heer Gillemot door den hartelijke omgang met de Duitschers een voor zijne omgeving en onderhoorigen verderfelijc voorbeeld stelde ;
Aangezien deze verschillende feiten bij den belanghebbende een gebrek aan zedelijke waardigheid en een zonderling misprijzen der wetten openbaarden welke hem onwaardig maken nog langer het burgemeestersambt waar te nemen ;*

Aangezien de van wege den belanghebbende ingebrachte uitleggingen stelselmatig bedrieglijk en onvoldoende zijn ;

*Op voorstel van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken,
Wij hebben besloten en wij besluiten :*

Artikel 1. De heer Gillemot wordt uit zijne bediening van burgemeester van Bonheyden (provincie Antwerpen) ontzet.

Artikel 2. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Laeken, den 17e November 1919.

*ALBERT. Van 's Konings wege :
De Minister van Binnenlandsche Zaken, Baron de BROQUEVILLE.*

Bonheyden - De dames van de Volksoep, 1917

*Rosfische Ceulemans - Leonie Golvis - Berta van zwartekes - klein Malvin
- Marie van zwartekes - Tilleke van Horebeek - Mathilde van Sander.
(foto: Zo was ... Bonheiden, Lodewijk Michiels RU.KRI.BO)*

Gemeente Wuustwezel

Een grijze kartonnen bon van 1 frank, 78x110mm, uitgiftedatum: 25 november 1916. Bron: Numis.be, veiling mei 2013, lot 2675.

Nr

**Gemeente Wuustwezel -
BON, ter waarde van EENEN
FRANK - Betaalbaar na den
Oorlog ter GEMEENTEKAS**
Wuustwezel, den 25 November
1916. De dienstdoende Burge-
meester, P. J. Van Looveren.
De keerzijde is blanco.

Samenstelling van het komiteit, R.A-B. A2-2561

Erevoorzitter: A. Verheyen (pastoor), voorzitter: Robert de Kerckhove - d'Exaarde (afgevaardigde), schatbewaarder: C. Vervoort (postontvanger) secretaris: V. Van Doninck (hulponderwijzer). Leden: P.J. Van Looveren (schepen, dienstdoende burgemeester), Aertsen (schepen), Van den Keybus (gemeenteraadslid), Van Hoydonck (gemeenteraadslid), C. Beyers, Janssen (Armmeester), Ribbens (koster).

Komiteitsvoorzitter **baron Robert de Kerckhove d'Exaerde Borluut** (°Gent 1876, +Wuustwezel 1954) kocht in 1907 het kasteel van Sterbos, maar het duurde tot 1909 vooraleer hij er, komende van Antwerpen, zijn intrek nam. Hij was Senator en werd de latere burgemeester van Wuustwezel.

Petrus-Joannes (Peerjan) **Van Looveren** (Wuustwezel 1845-1923) was gemeenteraadslid en 1e schepen 1883-1923. Hij werd 'oorlogsburgemeester' toen de officieel aangestelde burgervader Jan Hens de vlucht nam naar het neutrale Nederland, waar hij zich vestigde in Zundert net over de grens. Niettegenstaande zijn gevorderde leeftijd (69j) kweet hij zich zo goed en zo kwaad het ging, maar alleszins met veel overgave en goede wil, van zijn delicate taak. Het was immers geen sinecure - en dikwijls onmogelijk - iedereen tevreden te stellen in de harde oorlogsjaren. Na de wapenstilstand en de terugkeer van de vrede in 1918 kwam burgemeester Hens terug uit Zundert om opnieuw de gemeente te gaan leiden. Begrijpelijk dat dit niet bij iedereen in goede aarde viel ...

Verbeteringen en aanvullingen, slechts 1 adres: rudy.dillen@telenet.be

1	30.00	16	1.00	31	10.00	46	10.00	61	2.75
2	-	17	11.00	32	11.00	47	5.00	62	1.00
3	6.50	18	2.50	33	11.00	48	5.00	63	1.00
4	6.50	19	15.00	34	11.00	49	2.75	64	1.00
5	2.50	20	19.50	35	2.75	50	2.00	65	1.00
6	16.50	21	15.00	36	-	51	8.50	66	-
7	5.50	22	10.00	37	10.00	52	17.00	67	-
8	14.50	23	20.00	38	3.00	53	12.00	68	1.00
9	5.00	24	17.00	39	1.00	54	2.25	69	1.00
10	7.50	25	-	40	9.00	55	2.50	70	1.00
11	10.00	26	3.75	41	2.00	56	2.75	71	1.75
12	15.50	27	1.00	42	-	57	2.75	72	1.50
13	3.75	28	1.00	43	1.00	58	4.50	73	2.25
14	12.50	29	6.00	44	1.00	59	7.00	74	3.50
15	9.00	30	4.25	45	-	60	1.00	75	3.25

Veilingmodaliteiten

- elk lid kan loten binnenbrengen bij Koen, de clubveilingmeester.
- deze loten moeten vergezeld zijn van een lijst in 2-voud, met naam van de inbrenger, een beschrijving van de loten en hun inzetprijs, deze lijsten worden samen gecontroleerd en afgetekend. Deze formulieren zijn te bekomen aan onze bestuurstafel, ze kunnen tevens gedownload worden van de clubwebsite: www.numismatica-herentals.be/veiling
- elkeieder haalt tijdig vóór de veiling een biednummer af aan de tafel.
- door dit nummer op te steken zal het bod automatisch verhogen, het lot wordt toegekend aan de hoogsteieder.
- het bod wordt verhoogd als volgt:

- 1–5 €:** +25 cent
- 5–10 €:** +50 cent
- 10–50 €:** +1 euro
- 50–100 €:** +2 euro
- + 100 €:** +5 euro

- na afloop van de veiling, en na contante betaling, kunnen de kopers hun loten in ontvangst komen nemen.
- onmiddellijk hierna wordt afgerekend met de inbrengers
- de veilingkosten bedragen: 5 % voor de koper, 5 % voor verkoper
- bij gouden munten wordt geen opgeld gerekend.
- niet-verkochte loten worden gratis teruggegeven.

Veel succes !

2

3

8

14

nr	land	munt		kw	mat	inzet	
1	Kelten	Gallia Belgica	Remi - AE potin	1 ^{ste} eeuw vC	F	AE	2.00
2		Gallia Belgica	3 x 1/2 potin	1 ^{ste} eeuw vC	F	AE	2.00
3	Rome	Etruscilla	antoninianus – Pudicitia	249-251	ZF	Ag	25.00
4		Victorinus	antoninianus met PAX	268-270	F/ZF	Cu	5.00
5	Brabant	Leuven	denier met kz. BAST	1248-1261	F/ZF	Ag	20.00
6		Albrecht & Isabella	oord – Maastricht	1614	F	Cu	10.00
7		Maria-Theresia	lot van 3 oorden	1744 (2) & 1750	-	Cu	1.00
8		Frans II	kroon, Brabants type – Milaan	1794	F	Ag	20.00
9	Vlaanderen	Filips II	1/5 Filipsdaalder - Brugge	1566	ZG	Ag	10.00
10	Luik	Jean-Théodore de Bavière	oord	1752	ZF	Cu	1.00
11	België	Leopold I	5 centimes	1841	F	Cu	2.50
12		Leopold I	2 centimes	1835	F	Cu	1.00
13		Leopold I	2 centimes	1842	ZG/F	Cu	1.00
14		Leopold I	20 centimes	1853	ZG/F	Ag	2.50
15		Albert I	20 frank – positie A	1932 VL	ZF+	Ni	15.00
16		Albert I	50 centimen 1930 over 1920	1930 VL	ZF+	Ni	1.00
17		Spontin	5 centimes 'Le passe partout'	1931	F/ZF	Al	2.50
18	Afghanistan	Republiek	5 afghani	1961	ZF	CuNi	1.00
19	Canada	Elizabeth II	1 dollar	1969	Pr	CuNi	1.00
20	Danzig	Vrije Stad	10 pfennig	1932	ZF	AE	4.00
21	Eiland Man	Elizabeth II	herdenkings crown	1988	FDC	CuNi	10.00
22	Frankrijk	Henri III	douzaine	1579	ZF	Ag	10.00
23		Lodewijk XV	écu	1773 I	F	Ag	20.00
24		Lodewijk XVI	½ sol	1786 R	F	Cu	1.00
25		Napoleon III	20 centimes	1867 A	ZF	Ag	2.50
26		Republiek	1 franc	1944 B	ZF	Al	2.00
27	Hong-Kong	Elizabeth II	5 dollars	1980	ZF	CuNi	1.00
28	India	Republiek	5 rupees	2000	Pr	CuNi	1.00
29	Italië	Sardinië	50 centesimi	1828	ZG	Ag	2.50
30	Nepal	Tribhuvana Vira Vikrain	paisa	1916	F	Cu	1.00
31	Portugal	Republiek	50 centavos	1929	ZF	CuNi	5.00
32	Roemenië	Republiek	5 bani	1884	ZF	Cu	1.50
33	Rusland	Republiek	1/2 kopek	1925	ZF	Cu	2.00

17

18

21

29

36

38

39

40

nr	item	beschrijving	kw	mat	inzet
34	Rusland	Republiek 10 Kopek	1967	ZF	CuNi 1.00
35	Syrië	Hafiz al-Assad 1 Pond	1979	ZF	CuNi 1.00
36	Tunesië	Habib Bourguiba 1 dinar FAO	1970	ZF	Ag 2.00
37	Turkije	Mahmud II 100 para (AH 1223)	1808	G	Ag 1.00
38	penning	Berlaymont - Robert Schuman	2008	Pr	Ni 1.00
39		25jaar V.V.V. Herentals, Toeristentoren-Stadhuis	1983	ZF	Cu 1.00
40	plakketje	Stad Herentals Welkom (60x28mm)		ZF	- 1.00
41	medaille	Antwerpen - Omschrijvings Prijskamp (43mm)	1908	ZF	AE 2.00
42		Weimar Kulurstadt Europa's (Meissen, 50mm in etui)		Pr	pors 5.00
43	loten	Hong Kong: 21 verschillende munten		div	div 1.00
44		China: 24 verschillende munten		div	div 1.00
45		Indonesië: 15 verschillende munten		div	div 1.00
46		Costa Rica: 15 verschillende munten		div	div 1.00
47		Rusland: 8 munten		div	Cu 1.00
48	loten	België: 10 stuks van 25 centimes		div	div 1.00

nr	item	beschrijving	kw	mat	inzet
49		België: 26 stuks van 10 centimes		div	div 1.00
50		België: 15 stuks van 25 centimes		div	div 1.00
51		wereldmunten +- 1kg		div	div 5.00
52	USA	Lincoln Penny Coin Folder, inclusief 102 munten		div	Cu 10.00
53		Washington Quarters – State series – 1999 – 3 munten		div	div 5.00
54		Washington Quarters – 1960 to date – N°3, incl. 35 munten		div	div 5.00
55		Roosevelt Dime – vanaf 1946, inclusief 32 munten		div	div 5.00
56	sets	België FDC set	1980	FDC	div 1.00
57		België onvolledige FDC set	1975	FDC	div 1.00
58	divers	haaiantanden, doorboord, 2 stuks		-	- 10.00
59		douaneloodjes, 5 stuks		-	Pb 25.00
60		5 frank gewokkeld	1998	-	CuNi 1.00
61		2 dozen postzegels		-	- 1.00
62	biljetten	België 50 francs type '1927'	13-02-1936	ZG	papier 1.00
63	biljetten	België lot van 21 biljetten		-	papier 1.00

53

54

55

59

nr	item		beschrijving		kw	mat	inzet	
64	biljetten	België	Winterhulp 0.50 Fr - 1/2 liter melk		Pr	papier	1.00	
65		China	10 dollars		F	papier	1.00	
66		Congo	1 zaïre – 100 makuta	24-11-1967	ZF	papier	1.00	
67		Duitsland	1.000 mark	1910	F	papier	1.00	
68		Frankrijk	lot van 7 biljetten		-	papier	1.00	
69		Gabon	1000 francs	ZD	F/ZF	papier	1.00	
70		Ghana	20.000 cedis	04-08-2003	FDC	papier	1.00	
71		Guinée	50 sylis	01-03-1960	F	papier	1.00	
72		Hongarije	1000 pengo met zegel	1945	F	papier	1.00	
73		Italië	lot van 9 biljetten		-	papier	1.00	
74		Oostenrijk	1.000 kronen	1902	ZF	papier	1.00	
75	biljetten	Oostenrijk	20 heller - Oberhollabrunn	1920	ZF	papier	1.00	

65

70

div = divers
Ag = zilver

F = fraai
AE = brons-koper

ZF = zeer fraai
Fe = ijzer

Pr = prachtig
Cu = koper

FDC = fleur de coin
Ni = nikkel

UNC = uncirculated
Al = aluminium

Sn = tin

De muntschat van Herent

verslag door *Bart Lauwers*

antoniniani van Gordianus III tot Valerianus I (238/239 - 259/260)

Inleiding

De schat van Herent is één van de weinige Gallo-Romeinse muntschatten uit Vlaanderen die in het kader van een archeologische opgraving aan het licht kwamen. Hij werd bovendien aangetroffen op de bodem van een diepe kuil die op zijn beurt door colluvium was afgedekt, waardoor hij buiten het bereik van landbouwactiviteit bleef. Hiermee hebben we voor een zeldzame keer zekerheid over de volledigheid van de schat.

De munten waren verpakt in zowel textiel als leer, waarvan fragmenten in de corrosie van de munten bewaard bleven. De schat, zoals ter conservatie en determinatie aangeleverd, bevatte 99 *antoniniani*. Drie daarvan bleken gefragmenteerd. Twee stuks konden worden geremonteerd en volledig gedetermineerd; van één munt, een geplateerd stuk met koperen kern uit de *divo*-serie van Trajanus Decius, werd slechts een klein fragment teruggevonden. Dit liet dan ook geen volledige determinatie toe. Naast de munten bevatte de schat ook een ijzeren hefschuif sleutel en een fragment van een bronzen ringsleutel.

De schat na de eerste reiniging (foto: J. Van Cauter - ADW).

Samenstelling van de schat

De schat is samengesteld uit 99 *antoniniani* die tamelijk evenwichtig en min of meer in verhouding tot hun regeringsduur zijn verdeeld over de regeerperiodes van Gordianus III (238-244) tot en met het gedeelde principaat van Valerianus I en Gallienus (253-260).

De oudste munten in de schat dateren uit de jaren 238-239 n.Chr., d.w.z. de beginjaren van Gordianus' regeerperiode; de twee jongste munten – de sluitmunten – worden gedateerd in de jaren 259-260. Het gaat hierbij concreet om een stuk van Salonina, echtgenote van (mede)keizer Gallienus, en een stuk van Valerianus I. Naast de munten met beeldenaar van de keizer bevat de schat ook diverse munten van de mederegenten en leden van de keizerlijke familie.

	Uitgever	aantal
238-244	Gordianus III	26
244-249	Philippus I Arabs Philippus II, Otacilia Severa	23
249-251	Trajanus Decius, Herennia Etruscilla, Her. Etruscus	10
251-253	Trebonianus Gallus, Volusianus	9
253-260	Valerianus I, Gallienus, Salonina, Valerianus II (-divus)	31

De *antoninianus* werd door Caracalla in 215 geïntroduceerd als zilverstuk met de nominale waarde van een dubbele *denarius*. Niettemin woog hij al van bij zijn introductie niet meer dan ca. 1,5 maal het gewicht van een *denarius*, en was dus wellicht van meet af aan als bezuinigingsmiddel geconcipieerd. Bovendien was het zilveragehalte, zowel van de *denarius* als van de *antoninianus*, onder Caracalla's principaat al gereduceerd tot ca. 50%. De *antoninianus* kon dan ook op weinig enthousiasme rekenen en reeds na enkele jaren werd de productie alweer stopgezet. Pas vanaf 238 werd de *antoninianus* weer aangemunt, ditmaal op massieve schaal. Eind van de jaren 250 waren *denarii* dan ook nauwelijks nog voorhanden.

De *antoninianus* was visueel van de *denarius* te onderscheiden door het iets grotere formaat en de stralenkroon op het hoofd van de beeldenaar. De bustes van de vrouwelijke beeldenaars, gewoonlijk de keizerlijke gemalinnen, werden in een maansikkel afgebeeld.

- Gordianus III** (238-244), antoninianus, Rome, 4.98g, 23mm
 vz. IMP GORDIANVS PIVS FEL AVG, geharnaste en gedrapeerde buste met stralenkroon, naar rechts
 kz. PM TRP V COS II PP, tronende Apollo, met palmtakje en lier

Datering van de schat

De beperkte hoeveelheid munten uit de jaren 259-260 (2 ex.), ten opzichte van deze van de jaren 257-258 (22 ex.), lijkt te suggereren dat de schat in 259 of 260 aan de bodem werd toevertrouwd. Toch moeten hierbij enige nuances worden geplaatst.

De over het algemeen uitstekende (in numismatische termen ‘zeer fraaie’ tot ‘prachtige’) kwaliteit van de munten en vooral hun goede ‘zilveren’ uiterlijk laat veronderstellen dat het hier gaat om een thesaurisatieschat – d.w.z. samengesteld uit doelbewust geselecteerde stukken – eerder dan om een pure circulatieschat, die een momentopname biedt van de in omloop zijnde munten ten tijde van de samenstelling. Bovendien bevat de schat in verhouding tot hun regeerperiode niet opvallend meer munten van Valerianus/Gallienus dan van de eerdere heersers, hetgeen men in een circulatieschat redelijkerwijze kan verwachten.

Tevens moet het verbergen van de schat gesitueerd worden tegen een achtergrond van politieke en economische crisis, waarin muntdevaluaties elkaar steeds sneller opvolgden en het zilvergehalte van de munten van ca. 48% onder Gordianus III terugviel tot 27% onder de gezamenlijke regering van Valerianus en Gallienus. Het aantal muntschatten uit de periode 253-260, samenvallend met de gemeenschappelijke heerschappij van Valerianus en Gallienus, stijgt dan ook spectaculair. In juni/juli 260 grijpt de usurpator Postumus de macht in Gallië, en daalt het zilvergehalte nog eens sterk (ca. 16% voor Postumus en 11% voor de ‘wettige’ keizer Gallienus, telkens in de periode 260-263).

Philippus I Arabs (244-249), antoninianus, 4.88g

vz. IMP C M IVL PHILIPPUS AVG, gepantserde buste met stralenkroon
kz. AEQVITAS AVGG, Aequitas houdt weegschaal en hoorn, naar links

In dit klimaat is het dan ook zeer plausibel dat de eigenaar eieren voor zijn geld koos, en de spaarschat die hij doorheen de jaren had bijeen verzameld aan de ‘veilige’ bodem toevertrouwde. Of dat in 259-260 gebeurde staat daarom echter niet vast: het is mogelijk dat hij de uitgaven vanaf ca. 259-

260 eenvoudigweg minderwaardig of onbetrouwbaar achtte en ze uit zijn schat weerde. In deze zin is het van belang erop te wijzen dat zelfs in schatten met sluitmunten uit de jaren 260-263 slechts in beperkte mate munten van Postumus voorkomen (fig. 3). Het is pas vanaf ca. 264 dat ze beginnen te domineren. De stukken van Gallienus als alleenheerser figureren zelfs pas vanaf ca. 268 in aanzienlijke aantallen in schatvondsten. In dit licht is een datering in 259 of 260 dan ook plausibel, maar niet zeker: een verbergingsdatum aan het begin van de jaren 260 kan evenmin worden uitgesloten.

Trajanus Decius, **Herennia Etruscilla**, antoninianus, Rome, 250 AD
 vz. HER ETRVSCILLA AVG, buste met diadeem in halve maan
 kz. PVDICITIA AVG, tronende Pudicitia met scepter, trekt sluiert weg

Met zijn samenstelling uit louter *antoniniani* sluit de schat van Herent volledig aan bij de overige gekende schatten van het einde van de jaren 250 en het begin van de jaren 260. Los van een enkele zeldzame uitzondering laten deze zich alle kenmerken door een zeer gering aantal *denarii* (tussen 0 en 9%), dit terwijl in de schatten uit de voorgaande jaren (sluitmunt uit de periode 253-258) het aandeel van de *denarii* nog steeds aanzienlijk was (van 14 tot 92%). Deze opmerkelijke vaststelling is naar alle waarschijnlijkheid te verklaren vanuit een verplichte inlevering van *denarii* rond 259 n.Chr., die mogelijk te relateren is aan de opening van een nieuw muntenatelier in Gallië of Germanië omstreeks 257 n.Chr. Deze muntplaats wordt meestal in Keulen gesitueerd, hoewel hiervoor ook Trier naar voren wordt geschoven. Het nieuwe muntatelier werd wellicht gecreëerd n.a.v. de toenemende dreiging van de Franken en de daarmee gepaard gaande militaire versterkingen van de Rijn grens. De fondsen voor de troepenbetalingen zouden zijn gevonden in een massale en vermoedelijk ook verplichte inlevering van de nog circulerende *denarii*, die tot intrinsiek minder waardevolle *antoniniani* werden verwerkt. We treffen in de schat dan ook een aanzienlijk aantal munten (22 ex.) uit Keulen (of Trier?) aan.

De schat in zijn historische context

Van de meer dan 260 gekende Keltische en Romeinse muntschatten uit de *civitates Nerviorum* en *Menapiorum* stammen er meer dan 130 uit de tweede helft van de 3de eeuw. Met de schat van Herent zijn er nu een dertigtal gekend met een sluitmunt uit de gemeenschappelijke regering van Valerianus I en Gallienus (253-260). Uit de regering van Postumus (260-269) dateren zelfs meer dan zestig schatvondsten. Hoewel de piek aan schatvondsten uit de jaren 250-260 niet voor gans Gallië even uitgesproken is, zijn deze aantallen op zijn minst frappant.

Deze opmerkelijke piek situeert zich in een periode die in de historiografie gemeenzaam geboekstaafd staat als de ‘crisis van de derde eeuw’. De schaarse antieke bronnen schetsen ons inderdaad een uitermate somber beeld van een diepgewortelde en wijdverbreide institutionele crisis, die het rijk tot op de rand van de afgrond bracht. Nieuw onderzoek van de laatste decennia laat toe dit – wellicht niet altijd even waarheidsgetrouwe – beeld enigszins te nuanceren en bij te stellen. Dat neemt niet weg dat het rijk in de derde eeuw een scharniermoment doormaakte dat, los van de discussies omtrent omvang en reële impact, toch met rede als een crisis kan worden omschreven.

Bijna vijftig jaar lang werd het principaat uitgedaagd door een schier eindeloze reeks usurpatoren, meestal militaire aanvoerders die door hun legers tot keizer waren uitgeroepen en vaak ook alweer even snel werden gedood. In 260 slaagde Postumus er zelfs in een parallel Gallisch keizerrijk te vestigen, en ook in het oosten leek een Palmyreens rijk in de maak. Pas in 273-274 kon Aurelianus beide afvallige delen terug bij het rijk voegen.

Trebonianus Gallus (251-253), antoninianus, 4.06g

vz. IMP C C VIB TREB GALLVS PP AVG, gedrapeerde en geharnaste buste met korte baard en stralenkroon, naar rechts

kz. Mars in volle wapenuitrusting, met schild en speer, lopend naar rechts

Naast deze interne troebelen moest het rijk het hoofd bieden aan externe bedreigingen, onder de vorm van steeds terugkerende invallen van buurvolkeren. Zo werd het imperium aan de Rijn en de boven-Donau bedreigd door de Alamannen en Juthungen, aan de beneden-Donau door de Gothen, in Dacië door de Vandalen, en in Pannonië door de Sarmaten, Quaden, Marcomannen en andere volkeren. In het oosten bracht de nieuwe Sassanidische dynastie de Romeinse legers drie zware nederlagen toe en slaagde ze er zelfs in de keizer Valerianus I krijgsgevangen te nemen. In noordelijk Afrika tenslotte groeiden de opstandige woestijn-volkeren bij gebrek aan effectieve repressie steeds meer uit tot een reële bedreiging.

Gallienus (253-268), antoninianus, Lyon, 3.25g

vz. GALLIENVS P F AVG, buste met speer en schild, naar links

kz. VICT GERMANICA, Victoria, staand op globe, met 2 gevangenen

De doorgeslagen politieke toestand leidde al zeer snel tot hyperinflatie. Deze kiemen daarvoor waren al gezaaid onder de Severische dynastie, met een steeds toenemende militarisering en de daarbij horende kosten op een moment dat de rijke Iberische zilver- en goudmijnen stilaan uitgeput raakten. Om de grensversterkingen, afgekochte vredes en vooral de loyauteit van troepen te kunnen blijven betalen moesten de opeenvolgende keizers en usurpatoren het zilveragehalte van de *denarii* en vooral de *antoniniani* in zeer hoog tempo verlagen. Terwijl de *denarii* onder Septimius Severus in 193 nog 64% zilver bevatten, hadden de *antoniniani* van Tetricus I (271-274), amper tachtig jaar later, nog slechts een gehalte van ca. 1,3% zilver. De bevolking, al geteisterd door hongersnoden en epidemieën, werd op die manier geconfronteerd met gigantische prijsstijgingen die waarschijnlijk recht evenredig waren met de kwaliteit van het geld.

Het is tegen deze achtergrond van politieke en socio-economische ontreddering dat de verberging van de schat van Herent moet worden gesitueerd. Wat de concrete aanleiding is geweest om de schat aan de

bodem toe te vertrouwen zullen we nooit weten. De samenstelling van de schat en het goede zilveren uiterlijk van de individuele stukken laten vermoeden dat de eigenaar zijn schat over een langere periode had bijeen verzameld uit de beste stukken die hij ter beschikking kreeg. Wellicht speelden hier dus in de eerste plaats economische motieven. Gezien de pijlsnelle intrinsieke waardedaling van de zilvermunten was het oppotten van oudere munten van een beter gehalte geen onverstandige keuze. Goede munten zouden immers, zeker in het toenmalige economische bestel, hun intrinsieke waarde blijven behouden. Dat de schat tesamen met twee sleutels werd begraven kan er overigens op wijzen dat de eigenaar nog ergens ‘appels voor de dorst’ achter de hand hield. Naar de vorm of samenstelling daarvan, en of die ook begraven zijn geweest, kunnen we alleen gissen. In dit verband is het niettemin interessant te wijzen op het voorkomen van meervoudige muntschatten, waarbij munten per denominatie (bijv. *aurei*, *antoniniani* en *sestertii*) in een apart recipiënt werden verzameld en verborgen.

Of het economische motief de enige reden was om de schat aan de grond toe te vertrouwen is niet met zekerheid uit te maken. Voor de periode 259-269 n.Chr. maken de (weliswaar hoofdzakelijk 4de- en 5de-eeuwse) bronnen gewag van diverse raids van Franken. Ook de machtsovername door Postumus in juni-juli 260 kan gezorgd hebben voor een klimaat van grote onzekerheid waarin de eigenaar uit veiligheidsoverwegingen zijn al eerder verzamelde schat uiteindelijk aan de grond heeft toevertrouwd. Of de eigenaar de troebelen van die periode aan den lijve heeft ondervonden en daarbij het leven heeft gelaten kan niet achterhaald worden. In ieder geval heeft hij zijn spaarschat nooit meer kunnen recupereren.

Valerianus II (253-258), antoninianus, Keulen, 2.67g
vz. VALERIANVS CAES, gedrapeerde buste met stralenkroon, naar r.
kz. IOVI CRESCENTI, jongs Jupiter op reebok, groet met geheven hand

Conclusie

De 99 *antoniniani* uit de schatvondst zijn alle te dateren tussen de jaren 238-239 en 259-260. Hun uitstekende kwaliteit suggereert dat het hier gaat om een thesaurisatie- of spaarschat, wellicht samengesteld gedurende jaren uit de beste stukken die de eigenaar in handen kreeg.

Dat de jaren 259-260 door slechts twee munten vertegenwoordigd zijn, ten opzichte van tweeëntwintig stuks uit de jaren 257-258, suggereert dat de schat mogelijk in 259 of 260 verborgen werd. De schat werd echter samengesteld in een periode van enorme en snel op elkaar volgende muntdevaluaties, waardoor het niet uitgesloten is dat de eigenaar de vanaf ca. 260 voorhanden zijnde munten op basis van hun erg lage zilveragehalte weerde uit de schat. Toch mogen we er wellicht van uitgegaan dat de schat ten laatste aan het begin van de jaren 260 werd verborgen.

De samenstelling van de schat gebeurde in eerste instantie wellicht naar aanleiding van de voortschrijdende muntdevaluaties, waarbij het zilveragehalte van de *antoniniani* in snel tempo werd verlaagd. Oudere munten van een goed gehalte werden dan ook wellicht in massale hoeveelheid opgepot en eventueel verborgen in de bodem. Het is evenwel niet uit te sluiten dat de uiteindelijke aanleiding voor de bodemdepositie moet gesitueerd worden in het onzekere klimaat als gevolg van de diverse invallen van de Franken en mogelijk zelfs de usurpatie van Postumus in deze periode.

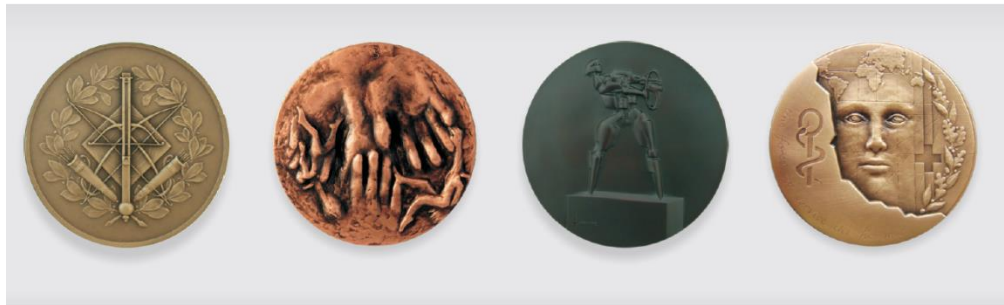
(Literatuurlijst bekend bij de redactie)

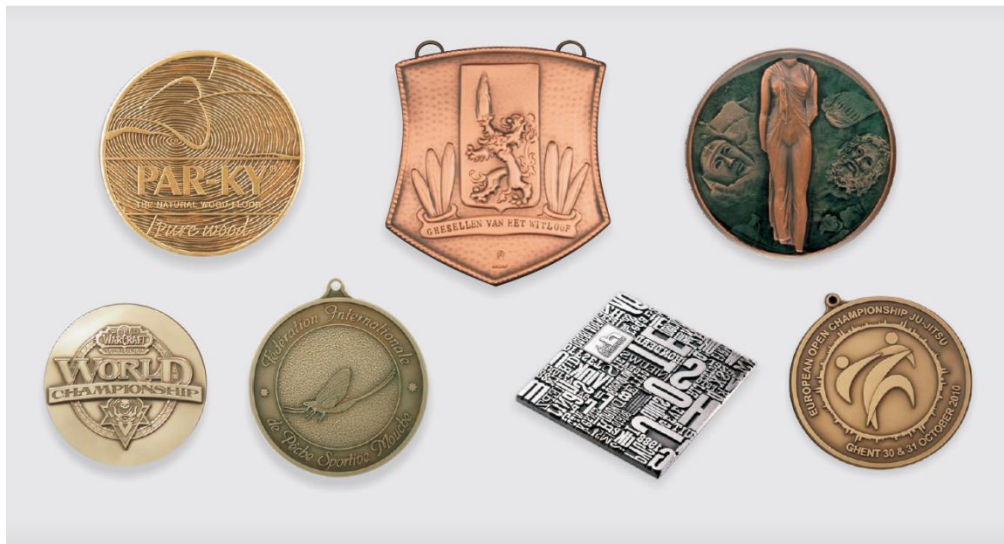
MAUQUOY®

since 1875

SPECIALIST in

MEDAILLES - ERETEKENS - PENNINGEN

Wenst U meer te weten over de aangeboden mogelijkheden,
bezoek onze website of contacteer ons vrijblijvend.

www.mauquoy.com

medal@mauquoy.com

014/50.79.10

N.K. Brabant viert het Jeroen Bosch jaar 2016 met een penning

Het Jheronimus Bosch Art Center en de Numismatische Kring Brabant hebben gezamenlijk besloten om, in kader van het Jeroen Bosch jaar 2016, de tentoonstelling en publicatie *Jeroen en het geld van toen* op te zetten en een herdenkingspenning te ontwikkelen. Een creatief team, met daarin heel wat bestuursleden van de NKB, legde de uitgangspunten voor de medaille vast.

Hieruit distilleerde ontwerper en graveur Lei Lennaerts MBBG, met advies van Jeroen Bosch kenner Dr. Ed Hoffman, een prachtige creatie.

Voorzijde: De “marskramer”: Hier zijn twee citaten uit schilderijen van Bosch afgebeeld. Rechts het portret uit *De Marskramer*. Het is gekozen vanwege de herkenbaarheid van het gezicht en het vermoeden dat door een aantal deskundigen wordt geopperd dat het hierbij om een zelfportret van Jheronimus Bosch gaat. Links van het gezicht is een kenmerkend detail uit *De Tuin der Lusten* afgebeeld. De tekst “*Jheronimus van Aken scilder ofte maelder, die hem selver scrift Jheronimus Bosch*” is gebaseerd op de annalen van de Illustre Lieve Vrouwe Broederschap waarvan Bosch lid was. Het lettertype is ontwikkeld op basis van de signatuur van Jheronimus Bosch, door de ontwerper en graveur van de penning.

Keerzijde: De ‘boom’: De stadspatroon Johannes is genomen van het paneel *Johannes op Patmos*. Deze evangelist zit hier onder de allegorische boom van de stad ‘s-Hertogenbosch. Links in de ‘Boschboom’ zit de uil die op veel schilderijen voorkomt. De boom is gemodelleerd naar oude afbeeldingen van het stadswapen en naar de oude stadskeuren van de goudsmiden. In de boom zit aan de rechterkant op een tak de ‘nar’ uit het schilderij *Het Narrenschip*. De beide hoofdfiguren zitten met de rug naar elkaar en lijken in twee afzonderlijke werelden te leven.

De medaille (45mm) in hoog reliëf wordt aangeboden, in etui en met gepersonaliseerd certificaat, in zilver (91,60€) en in tombak (25,65€). Ze kan besteld worden mits voorinschrijving vóór 15 juli a.s. en wordt geleverd voor 15 december 2015. De 'Herentalse' bestellingen mogen gestuurd worden aan rud.dillen@telenet.be.

za 4	EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	8-11u
zo 5	EGMP Leuven-Palais d Buck's, JP. Minckelersstr. Leuven AEN Couvin – Salle la Ruhe, Pl. Général Piron, Couvin Edelweissje - St-Katarina - N. Cleynaertsiaan 1, Hasselt	9-12.30u 9-12u 8.30-12u
za 11	AEN Nijvel - Collège St-Gertrude, Faub. de Mons, Nijvel EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	vanaf 14u 8-11u
zo 12	EGMP Herentals- St-Antonius, Kapucijnenstr. Herentals	8.30-12u
za 18	EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	8-11 u
zo 19	EGMP ZW-Vlaand-Schinckel, Rekolletenstr. 27, Kortrijk Wase Ruilclub - Den Hof - H. Heymanplein 7, St-Niklaas Go Collections - Centre Culturel - Rue Haute 1, Gosselies	13-16 u 9-12 u 8.30-12u
za 25	EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel Achter Olmen - T.I. St-Jansberg, Weerterstwg. Maaseik	8-11 u 13-16u
zo 26	AEN La Louvière – M. du Peuple de Houdeng-Aimeries	8.30-11 u

Gerda & Hugo DE BEUL / FILATIS2

WIJ BIEDEN ALLES VOOR DE VERZAMELAARS VAN MUNTEN EN
BANKBILJETTEN - PRENTKAARTEN - TELECARDS - CATALOGI

Grote specialiteit benodigdheden

Vraag onze bijzondere voorwaarden voor grote afname

e-mail: debeul@evonet.be

website: www.filatis2.com

Sint-Katelijnevest 38 – 2000 ANTWERPEN Tel. 03 / 226.40.68

Brumunt

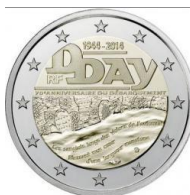
Koop en verkoop op onze nieuwe veilingssite

www.brumunt.be

voor meer info veiling@brumunt.be

**De veilingssite voor de aankoop en verkoop
van al uw verzamelstukken**

Brumunt

Jean ELSEN & ses Fils n.v.

ONZE EXPERTEN SCHATTEN GRATIS UW VERZAMELING EN BETERE
MUNTEN DIE WORDEN INGELEVERD VOOR ONZE VEILINGEN.
DE CATALOGUS WORDT IN HEEL DE WERELD VERSTUURD.
OP ONVERKOCHTE LOTEN ZIJN ER GEEN KOSTEN.

VEILING 126

12 SEPTEMBER 2015

Kelten, Grieken, Romeinen,
Byzantijnse en Oosterse munten.
Middeleeuwse en moderne munten.
Penningen en jetons.

Jean ELSEN & ses Fils n.v.
Tervurenlaan 65
B-1040 Brussel

Tel : +32-2-734.63.56
Fax : +32-2-735.77.78

info@elsen.eu
www.elsen.eu